

**Виробництво, розподіл і
використання
національного доходу.
Держава у ринковій
економіці**

План

- 1. Національне багатство і його основні показники.**
- 2. Особистий дохід громадян.**
- 3. Національний дохід (на самостійне опрацювання).**
- 4. Регулююча роль держави у ринковій економіці.**
- 5. Маркетинг та менеджмент в процесі управління виробництвом.**
- 6. Соціальна політика держави.**

Література:

Основна:

1. **Основи економічної теорії: пвідруч.: у 2-х кн. Кн.1: Суспільне виробництво. Ринкова економіка / Ю.В.Ніколенко, А.В.Демківський, В.А.Євтушевський та ін.; за ред. Ю. В. Ніколенка. – 2-ге вид., перероб. І доп. – К.: Либідь, 1998. – с.21 – 45, 75-94; кн. 2: Підприємництво, маркетинг, менеджмент. Відтворення в національному та світовому господарстві. – с. 78-191.**

2. **Камінська, Т.М. Основи економічної теорії: підруч. /Т.М.Камінська; рец. В. В.Онкієнко, О.Л.Яременко. – К.: Медицина, 2011. - с. 144-153, 188-216.**

Додаткова:

1. **Основи економічної теорії: посіб. /С.В.Мочерний, С.А.Єрохін, Л.О.Каніщенко; за ред. С. В. Мочерного. – К.: Академія, 1997. – с. 278 – 294.**
2. **Економіка: навч. Посіб. для загальноосв. навч. закл. /С.В.Степаненко, А. М.Поручник, А.С.Бєбєло та ін., М-во освіти і науки України, Київський нац. екон. ун-т; за ред. С.В.Степаненка. – 2-ге доп. видання. – К.: КНЕУ, 2001. – с.128-174, 205-219.**

СТРУКТУРА СУСПІЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА

Суспільне виробництво

Матеріальне

Нематеріальне

Матеріальні
блага

Матеріальні
послуги

Нематеріальні
послуги

Духовні
цінності

Сфера послуг

Результативні показники суспільного виробництва

Абсолютні

Відносні

Валовий суспільний продукт (ВСП)

Валовий кінцевий продукт

Чистий продукт (ЧП)

Національне багатство (НБ)

Соціальна ефективність

Економічна ефективність

Валовий внутрішній продукт (ВВП)

Валовий національний продукт (ВНП)

Абсолютні показники

ВСП

Сума всіх корисних благ, вироблених у суспільстві за певний проміжок часу, в основному за рік. Має натурально – речовий (засоби виробництва і предмети споживання) і вартісний вирази

В залежності від призначення:

**Фонд
заміщення
(ФЗ)**

Використовується для заміщення вибулих із процесу виробництва засобів виробництва. Складається на 100% із засобів виробництва

ВСП

**Фонд
споживання
(ФС)**

Використовується на особисте споживання членів суспільства. Складається на 100% із предметів споживання

**Фонд
нагромадження
(ФН)**

Використовується для розширення масштабів виробництва. Складається із засобів виробництва і предметів споживання

Абсолютні показники

За вартісною формою:

ВСП

Стара вартість
(C)

*Предмети
і засоби праці*

Новостворена
вартість ($v + m$)

Необхідний
продукт (v)

*Заробітна плата
і суспільні фонди
споживання*

Додатковий
продукт (m)

*Рента, процент,
підприємницький
прибуток,
орендна плата*

Абсолютні показники

**Валовий
кінцевий
продукт**

Сукупність створених за певний проміжок часу благ, призначених для кінцевого споживання

ВВП

ВНП

Сукупність вартостей усіх товарів і послуг, створених всіма виробниками, які мешкають на території країни

Сукупність вартостей усіх товарів і послуг, виготовлених упродовж певного періоду як в середині країни, так і філіалами національних фірм за кордоном

Номінальний ВНП (ВВП) – обчислений в діючих цінах

Реальний ВНП (ВВП) – обчислений в базових цінах

Дефлятор ВВП = $\frac{\text{Номінальний ВВП}}{\text{Реальний ВВП}}$

Абсолютні показники

Способи обчислення кінцевого продукту (ВВП і ВВП)

Через
виробництво

A + v + m

A – амортизація;

v- необхідний
продукт;

m – додатковий
продукт;

Через
доходи

Амортизація

Заробітна плата

Процент

Прибутки фірм

Рента

Непрямі податки
(доходи держави)

Через витрати

Споживання

+
Інвестиції

+
Державні
закупівлі

+
Чистий
експорт

- Чистий внутрішній продукт (ЧВП) – це валовий внутрішній продукт за винятком амортизаційних відрахувань:

$$\text{ЧВП} = \text{ВВП} - \text{А}$$

- Національний дохід (НД) – це сума доходів, зароблених усіма верствами суспільства певного року в результаті використання наявних економічних ресурсів:

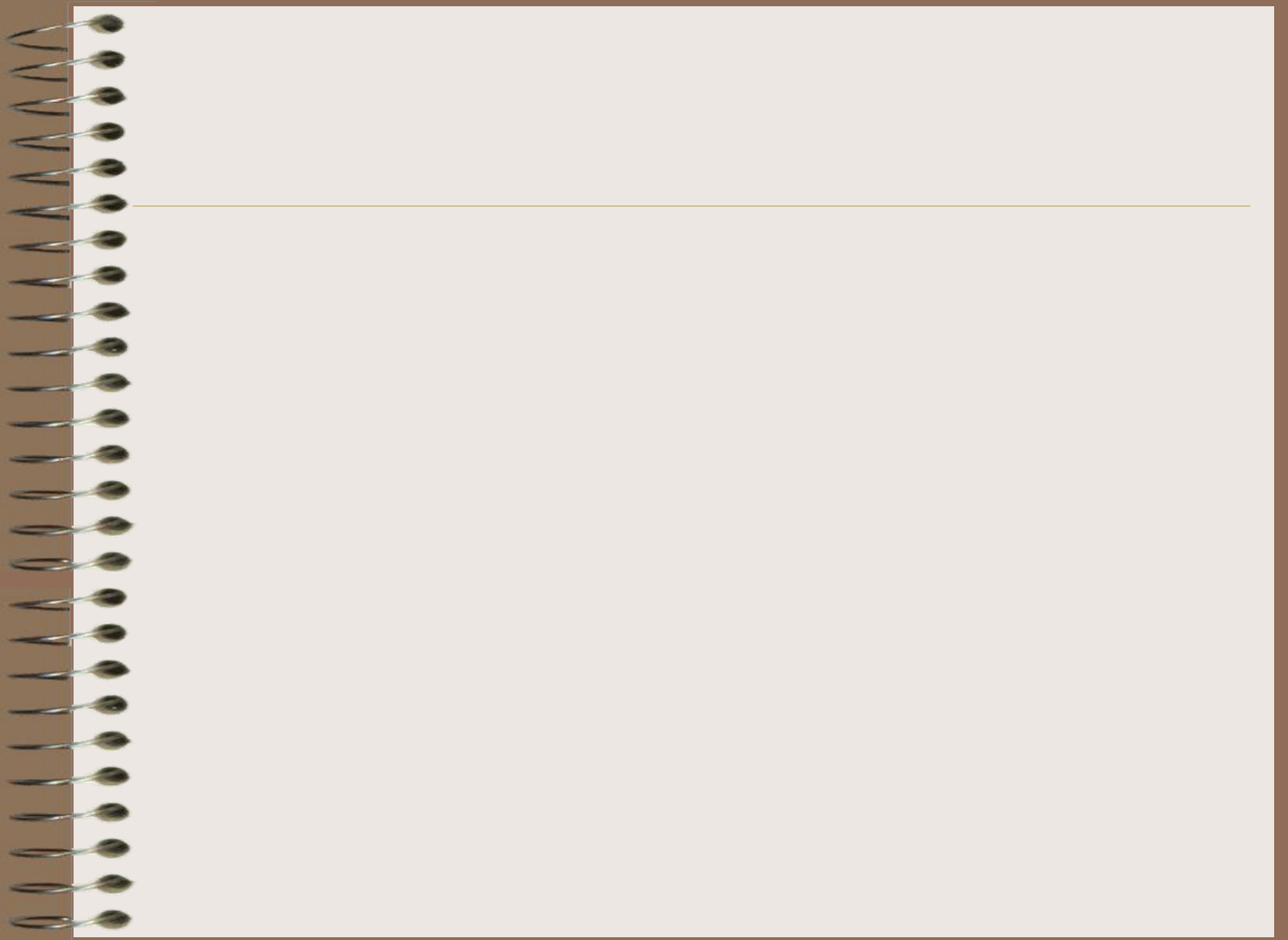
$$\text{НД} = \text{ЧВП} - \text{Т}$$

- Особистий дохід (ОД) – це отриманий дохід:

ОД = НД – Податки на прибуток корпорацій – Нерозподілений прибуток корпорацій – Відрахування на соціальне страхування – Транспортні платежі

- Дохід у розпорядженні (РД) – це частина особистого доходу, що перебуває у розпорядженні населення і витрачається ним на придбання споживчих благ і заощадження:

РД = ОД – Податки на особистий дохід (прибутковий податок, податок на прибуток у некорпоративному секторі, податок на майно, податок на спадщину)

Національне багатство (НБ)

Сукупність створених і
накопичених у країні працею
всього суспільства матеріальних
благ, рівня освіти, виробничого
досвіду, майстерності, творчого
обдарування населення,
призначені для розширеного
відтворення і досягнення
основної мети суспільства

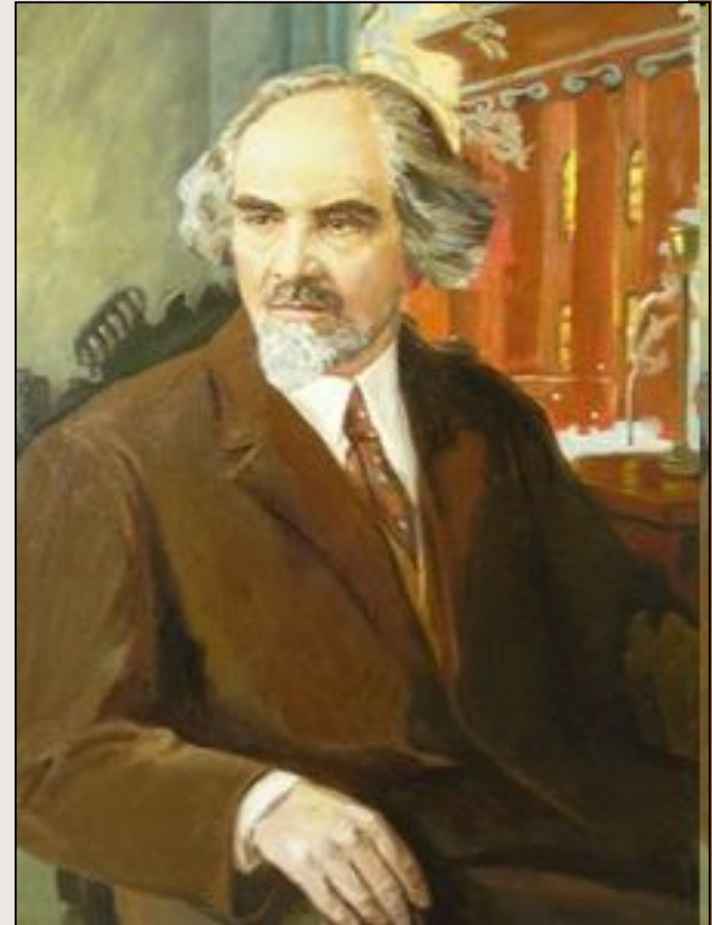

3. Регулююча роль держави у ринковій економіці

“Держава існує не для того, щоб перетворювати земне життя на рай, а для того щоб завадити йому остаточно перетворитися на пекло”

М.

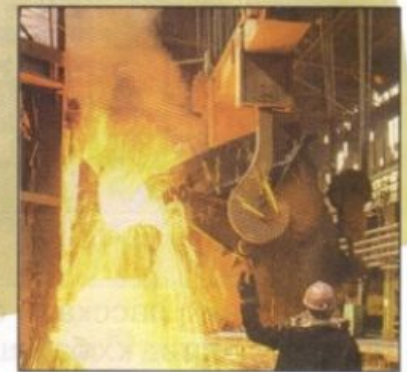
Бердяєв

Економічна політика держави – це економіка державного сектора та дії органів влади, що прямо чи опосередковано впливають на економічні процеси

Цілі економічної політики держави:

- ❖ Економічне зростання
- ❖ Повна зайнятість
- ❖ Стабільний рівень цін
- ❖ Економічна захищеність
- ❖ Економічна свобода
- ❖ Економічна ефективність
- ❖ Справедливий розподіл доходів
- ❖ Позитивне сальдо торговельного балансу

Функції держави у ринковій економіці:

Забезпечення ефективності, функціонування економіки

Захист конкуренції

Виробництво суспільних благ

Захист населення від шкідливих неринкових ситуацій

Забезпечення справедливості розподілу доходів

Встановлення мінімальної зарплати

Особисті податки та соціальні виплати

Державні трансфери

Стабілізація національної економіки

Монетарна політика

Фіскальна політика

Зовнішньоекономічна політика

Методи впливу держави на економіку:

Адміністративно правові (прямі):

- ухвалення законів та контроль за їх виконанням;
- державні закупівлі;
- прямі адміністративні заходи державної влади (заборони, дозволи, держстандарти, пеня);
- державний контроль над цінами.

Економічні (непрямі).

Податково-бюджетне (фіскальне регулювання)

Витрати і доходи державного бюджету

Грошово-кредитне (монетарне регулювання)

- норма регулювання
- облікова ставка
- операції на відкритому ринку